

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

گیاهان قرآنی

علی مشتقی * و سید عطاء اله سیادت

Alimoshatati@gmail.com

گروه زراعت و اصلاح نباتات، دانشکده کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

چکیده

مهم ترین و کامل ترین کتاب آسمانی، قرآن است. در این کتاب مقدس، گیاهان زراعی، باغی، دارویی و غیره زیادی ذکر شده است. به طوری که نام حدود ۲۲ گیاه شامل خرما (۲۰ مرتبه)، انگور (۱۱ مرتبه)، زیتون (۷ مرتبه)، کنار (۴ مرتبه)، گندم (۳ مرتبه)، انار (۳ مرتبه)، خارشتر (۳ مرتبه)، زقوم (۳ مرتبه)، ریحان (۲ مرتبه)، خردل (۲ مرتبه)، انجیر (یک مرتبه)، عدس (یک مرتبه)، خیار (یک مرتبه)، پیاز (یک مرتبه)، سیر (یک مرتبه)، کافور (یک مرتبه)، زنجبیل (یک مرتبه)، خمط (یک مرتبه)، گز (یک مرتبه)، طوبی (یک مرتبه)، طلح (یک مرتبه) و کدو (یک مرتبه) به طور مستقیم و یا غیرمستقیم ذکر شده است. این گیاهان در آیات شریفه ۲۹ سوره مبارکه مختلف شامل البقره، الانعام، الاعراف، یوسف، الرعد، النحل، الاسراء، الکهف، مریم، طه، الانبیاء، المومنون، النور، الشعراء، لقمان، سباء، یس، الصافات، دخان، ق، النجم، القمر، الرحمن، الواقعة، الحاقه، الانسان، النبأ، عبس و التین ذکر شده اند.

واژگان کلیدی: گیاهان زراعی، گیاهان باغی، خرما، زیتون، گندم

مقدمه

قرآن کریم کتاب هدایت بشر به سوی خدای متعال است که در راستای اهداف هدایتی خود از شیوه های گوناگون برهان، موعظه، جدل به روش نیکو و اشاره های علمی استفاده کرده است. در قرآن کریم بیش از هزار آیه به مطالب علمی اشاره دارد که برخی در حد اعجاز علمی قرآن به شمار می آید (۲). تمام گیاهانی که از زمین می رویند (زراعی، باغی، گل، جنگل و مرتع و غیره) از هر نظر مهم و آیت روشنی از عظمت خداوند می باشند و در زندگی انسان نقش مهم و حیاتی دارند. گیاهانی که در قرآن کریم از آنها اسم برده شده هم از نظر خواص و کاربرد و هم از جهت اشاره به رویدادها و اتفاقاتی که همراه با نام این گیاهان آمده نیز از اهمیت ویژه ای برخوردارند و چون نام این گیاهان با کلام الهی آمیخته شده اند به نوعی ارزشمند و مهم جلوه می کنند. یکی از مهم ترین نیازهای انسان، نیاز به مواد غذایی است و به طور کلی غذای انسان به طور مستقیم (غذاهای با منشاء گیاهی) و به طور مستقیم (غذاهای با منشاء حیوانی) توسط گیاهان مختلف تولید می شود. لذا یکی از اساسی ترین نعمت های خدادادی همین گیاهانی هستند که به صورت روزمره با آنها سروکار داریم و از آنها بهره مند هستیم. به همین دلیل قرآن مجید در آیات توحیدی

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

خود مکرراً روی مسأله آفرینش گیاهان و ویژگی های مختلف آنها تکیه کرده است و انسان را به مطالعه اسرار این موجودات بدیع جهان آفرینش دعوت نموده است، موجوداتی که تنها یک برگ آن می تواند دفتری از معرفت کردگار را ارائه دهد (۴). البته قرآن کریم با آنکه عموماً خوردنی ها و نوشیدنی های حلال را شرح می دهد، برخی از آنها را به طور خاص ذکر می کند که مسلماً نشان از اهمیت و برتری آنها بر دیگر خوراکی ها دارد. از این رو مطالعه و توجه به گیاهان و سایر مخلوقات در جهت درک و شناخت جهان و خالق آن مهم و جالب توجه است. در این راستا و با توجه به اهمیت گیاهان در تغذیه انسان و جایگاه آنها در کشاورزی، بررسی گیاهان مذکور در کتاب آسمانی قرآن که کامل ترین و بی نقص ترین کتاب است، مهم می باشد. برای این منظور در این مقاله، گیاهان ذکر شده در قرآن مجید به ترتیب تعداد ذکر آنها بررسی می شوند.

مطالب اصلی

در این قسمت از مقاله، گیاهان زراعی، باغی، دارویی و غیره اشاره شده در قرآن کریم به ترتیب تعداد ذکر آنها بررسی می شوند: خرما: نخل: در قرآن مجید نام بسیاری از میوه ها و درختان میوه آمده است ولی نام نخل بیش از همه اینها تکرار شده است. کلمه نخل (و یا جمع آن نخیل) و نخله در بیست آیه قرآن آمده است (۷). این آیات عبارتند از:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   البقره   ۲۶۶   (ایود احدکم ان تکون له جنه من نخیل و اعناب تجری من تحتها الانهار له فیها من کل الثمرات و اصابه الکبر و له ذریه ضعفاء فاصابها اعصار فیه نار فاحترقت کذلک ینبئ الله لکم الايات لعلکم تتفکرون)   آیا هیچ یک از شما خواهد که او را باغی باشد از درخت خرما و انگور و زیر آن درختان جوی های روان، و در آن هرگونه میوه موجود باشد، آن گاه ضعف و پیری بدو فرا رسد و او را فرزندان خرد و ناتوان باشد، پس در باغ او بادی آتشبار افتد و همه بسوزد؟ (حال کسی که به ریا انفاق کند بدین ماند). خداوند آیات خود را برای شما این چنین روشن بیان کند، باشد که (در مآل کارها و حقیقت احوال) فکر کنید.

۲   الانعام   ۹۹   (وهوالذی انزل من السماء ماء فاخرجنا به نبات کل شیء فاخرجنا منه خضرا نخرج منه حبا متراکبا و من النخل من طلعتها قنوان دانیة و جنات من اعناب والزیتون و الرمان مشتبها و غیرممتشابه انظروا الی ثمره اذا اثمر وینعه ان فی ذلکم لایات لقوم یؤمنون)   و هم اوست خدایی که از آسمان آبی فرو بارید پس هر نبات را بدان رویانیدیم و سبزه ها را از زمین برون آوردیم و از آن سبزه ها دانه هایی که بر روی هم چیده شده بیرون آریم و از شکوفه نخل خوشه هایی است به هم پیوسته، و باغ های انگور و زیتون و انار که برخی شبیه و برخی نامشابه به هم است (خلق کنیم)، شما در آن باغ ها هنگامی که میوه آن پدید آید و برسد (با چشم تعقل) بنگرید، که در آن آیات و نشانه هایی (از قدرت خدا) برای اهل ایمان هویدا است

۳   الانعام   ۱۴۱   (وهوالذی انشا جنات معروشات و غیرمعروشات والنخل و الزرع مختلفا اکلہ و الزیتون و الرمان متشابها و غیرممتشابه کلوا من ثمره اذا اثمر و اتوا حقہ یوم حصاده ولا تسرفوا انه لا یحب المترفین) و او آن خدایی است که

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

برای شما بستان‌ها از درختان داربستی و درختان آزاد و درختان خرما و زراعت‌ها که میوه و دانه‌های گوناگون آرند و زیتون و انار و میوه‌های مشابه و نامشابه آفرید. شما هم از آن میوه‌ها هر گاه برسد تناول کنید و حق آن را (زکات فقیران را) در روز درو و جمع‌آوری آن بدهید و اسراف نکنید، که خدا مسرفان را دوست نمی‌دارد

۴ الرعد ۴ (و فی الارض قطع متجاورات و جنات من اعناب و زرع و نخیل صنوان و غیر صنوان یسقی بماء واحد و بفضل بعضها علی بعض فی الاکل ان فی ذلک لایات لقوم یعقلون) و در زمین قطعاتی مجاور و متصل است (که آثار هر قطعه مابین قطعه دیگر است) زمینی برای تاکستان و باغ انگور قابل است، و یک جا برای زراعت غلات، و زمینی برای نخلستان آن هم نخل‌های گوناگون که همه با یک آب مشروب می‌شوند ولی ما بعضی را در نوع میوه بر بعضی برتری می‌دهیم، و این امور عاقلان را ادله واضحی (بر حکمت صانع) است.

۵ النحل ۱۱ (ینبت لکم به الزرع و الزیتون و النخیل و الاعناب و من کل الثمرات ان فی ذلک لایة لقوم یتفکرون) و هم زراعت‌های شما را از آن آب باران برویاند و درختان زیتون و خرما و انگور و از هر گونه میوه بپرورد همانا در این کار آیت و نشانه‌ای (از رحمت و قدرت الهی) برای اهل فکر پدیدار است.

۶ النحل ۶۷ (و من ثمرات النخیل و الاعناب تتخذون منه سکرا و رزقا حسنا ان فی ذلک لایة لقوم یعقلون) و هم از میوه‌های درخت خرما و انگور که از آن نوشابه‌های شیرین و رزق حلال نیکو به دست آرید، که در این کار نیز آیتی (از قدرت حق) برای خردمندان پدیدار است.

۷ الاسراء ۹۱ (او تکون لک جنه من نخیل و عنب فتفجر الانهار خلالها تفجیرا) یا آن‌که تو را باغی از خرما و انگور باشد که در میان آن باغ نهرهای آب جاری گردانی.

۸ الکهف ۳۲ (واضرب لهم مثلا رجلین جعلنا لاحدهما جنتین من اعناب و حفنناهما بنخل و جعلنا بینهما زرعا) و دو مرد (مؤمن و کافر) را برای امت مثل آر که به یکی از آن‌ها دو باغ انگور دادیم و به نخل خرما اطرافش را پوشاندیم و عرصه میان آن‌ها را کشتزار (برای گندم و سایر حبوبات) قرار دادیم.

۹ مریم ۲۳ (فاجاءها المخاض الی جذع النخلة قالت یا لیتنی مت قبل هذا و کنت نسیاً منسیاً) آن گاه درد زاییدن او را به کنار درخت خرمایی کشانید (و از شدت حزن و اندوه با خود) گفت: ای کاش من از این پیش مرده بودم و از صفحه‌ی عالم به کلی نامم فراموش شده بود.

۱۰ مریم ۲۵ (و هزی الیک بجذع النخلة تساقط علیک رطبا جنیاً) شاخ درخت را به سوی خود حرکت ده تا از آن بر تو رطب تازه فرو ریزد.

۱۱ طه ۷۱ (قال امتم له قبل ان اذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر فلا قطعن ایدیکم و ارجلکم من خلاف و لاصلبکم فی جذوع النخل و لتعلمن اینا اشد عذابا و ابقی) فرعون گفت: شما چرا پیش از آن‌که من اجازه دهم به موسی ایمان

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

آوردید؟ معلوم است که او در سحر معلم شما بوده، باری من شما را دست و پا بر خلاف یکدیگر می‌برم و بر تنه نخل‌های خرما به دار می‌آویزم و خواهید دانست که عذاب (من و موسی) کدام سخت‌تر و پاینده‌تر است.

۱۲ المومنون ۱۹ (فانشانا لکم به جنات من نخیل و اعناب لکم فیها فواکه کثیره و منها تاکلون) آن‌گاه ما به آن آب برای شما باغ‌ها و نخلستان‌های خرما و انگور ایجاد کردیم که شما را در آن‌ها میوه‌های گوناگون بسیاری است که از آن تناول می‌کنید.

۱۳ الشعراء ۱۴۸ (و زروع و نخل طلعه‌ها هضمیم) و مزارع و کشتزار و نخل و آن شکوفه‌های لطیف و زیبایش همیشه زنده‌اید؟

۱۴ یس ۳۴ (و جعلنا فیها جنات من نخیل و اعناب و فجرنا فیها من العیون) و در زمین باغ‌ها از نخل خرما و انگور قرار دادیم و در آن چشمه‌های آب جاری کردیم.

۱۵ ق ۱۰ (والنخل باسقات لها طلع نضید) و نیز نخلهای بلند خرما که میوه آن منظم روی هم چیده شده است برانگیختیم

۱۶ القمر ۲۰ (تنزع الناس کانهم اعجاز نخل منقعر) که آن باد مردم را از جا بر می‌کند چنانکه ساق درخت خرما از ریشه افکنند

۱۷ الرحمن ۱۱ (فیها فاکهه و النخل ذات الاکمام) که در آن میوه‌های گوناگون و نخل خرمای با پوشش برگ و شکوفه و غلاف است

۱۸ الرحمن ۶۸ (فیهما فاکهه و نخل و رمان) در آن دو بهشت نیز هرگونه میوه خوش و خرما و انار بسیار است

۱۹ الحاقه ۷ (سخرها علیهم سبع لیل و ثمانیه ایام حسوما فتری القوم فیا صرعی کانهم اعجاز نخل خاویه) که آن باد تند را خدا هفت شب و روز پی در پی بر آنها مسلط کرد که دیدی آن مردم گویی ساقه نخل خشکی بودند که به خاک در افتادند

۲۰ عبس ۲۹ (و زیتونا و نخلاً) و درخت زیتون و نخل خرما

انگور: عنب: در ۱۱ آیه قرآن کریم (۸)، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   البقره   ۲۶۶   (أیود احدکم ان تکون له جنه من نخیل و اعناب تجری من تحتها الانهار له فیها من کل الثمرات و اصابه الکبر و له ذریه ضعفاء فاصابها اعصار فیه نار فاحترقت کذلک یبین الله لکم الایات لعلکم تتفکرون)   آیا هیچ یک از

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

شما خواهد که او را باغی باشد از درخت خرما و انگور و زیر آن درختان جوی های روان، و در آن هرگونه میوه موجود باشد، آن گاه ضعف و پیری بدو فرا رسد و او را فرزندان خرد و ناتوان باشد، پس در باغ او بادی آتشبار افتد و همه بسوزد؟ (حال کسی که به ریا انفاق کند بدین ماند). خداوند آیات خود را برای شما این چنین روشن بیان کند، باشد که (در مآل کارها و حقیقت احوال) فکر کنید.

۲ الانعام ۹۹ (وهوالذی انزل من السماء ماء فاخرجنا به نبات کل شیء فاخرجنا منه خضرا نخرج منه حبا متراكبا و من النخل من طلعها قنوان دانیة و جنات من اعناب والزیتون و الرمان مشتبها و غیرمشتبها انظروا الی ثمره اذا اثمر وینعه ان فی ذلکم لآیات لقوم یؤمنون) و هم اوست خدایی که از آسمان آبی فرو بارید پس هر نبات را بدان رویانیدیم و سبزه ها را از زمین برون آوردیم و از آن سبزه ها دانه هایی که بر روی هم چیده شده بیرون آریم و از شکوفه نخل خوشه هایی است به هم پیوسته، و باغ های انگور و زیتون و انار که برخی شبیه و برخی نامشابه به هم است (خلق کنیم)، شما در آن باغ ها هنگامی که میوه آن پدید آید و برسد (با چشم تعقل) بنگرید، که در آن آیات و نشانه هایی (از قدرت خدا) برای اهل ایمان هویدا است

۳ الرعد ۴ (و فی الارض قطع متجاورات و جنات من اعناب و زرع و نخیل صنوان و غیر صنوان یسقی بماء واحد و نفضل بعضها علی بعض فی الاکل ان فی ذلک لآیات لقوم یعقلون) و در زمین قطعاتی مجاور و متصل است (که آثار هر قطعه مابین قطعه دیگر است) زمینی برای تاکستان و باغ انگور قابل است، و یک جا برای زراعت غلات، و زمینی برای نخلستان آن هم نخل های گوناگون که همه با یک آب مشروب می شوند ولی ما بعضی را در نوع میوه بر بعضی برتری می دهیم، و این امور عاقلان را ادله واضحی (بر حکمت صانع) است.

۴ النحل ۱۱ (وینبت لکم به الزرع و الزیتون والنخیلوالاعناب و من کل الثمرات ان فی ذلک لآیة لقوم یتفکرون) و هم زراعت های شما را از آن آب باران برویاند و درختان زیتون و خرما و انگور و از هر گونه میوه بپرورد همانا در این کار آیت و نشانه ای (از رحمت و قدرت الهی) برای اهل فکرت پدیدار است.

۵ النحل ۶۷ (و من ثمرات النخیلوالاعناب تتخذون منه سکرا و رزقا حسنا ان فی ذلک لآیة لقوم یعقلون) و هم از میوه های درخت خرما و انگور که از آن نوشابه های شیرین و رزق حلال نیکو به دست آرید، که در این کار نیز آیتی (از قدرت حق) برای خردمندان پدیدار است.

۶ الاسراء ۹۱ (او تکون لک جنۃ من نخیل و عنب فتفجر الانهار خلالها تفرجاً) یا آن که تو را باغی از خرما و انگور باشد که در میان آن باغ نهرهای آب جاری گردانی.

۷ الکهف ۳۲ (واضرب لهم مثلاً رجلین جعلنا لاحدهما جنتین من اعناب و حفنهما بنخل و جعلنا بینهما زرعاً) و دو مرد (مؤمن و کافر) را برای امت مثل آر که به یکی از آن ها دو باغ انگور دادیم و به نخل خرما اطرافش را پوشاندیم و عرصه میان آن ها را کشتزار (برای گندم و سایر حبوبات) قرار دادیم.

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

۸ المومنون ۱۹ (فانشانا لکم به جنات من نخیل واعناب لکم فیها فواکه کثیره و منها تاکلون) آن گاه ما به آن آب برای شما باغها و نخلستانهای خرما و انگور ایجاد کردیم که شما را در آنها میوههای گوناگون بسیاری است که از آن تناول می کنید.

۹ یس ۳۴ (و جعلنا فیها جنات من نخیل واعناب و فجرنا فیها من العیون) و در زمین باغها از نخل خرما و انگور قرار دادیم و در آن چشمه های آب جاری کردیم.

۱۰ النبأ ۳۲ (حدائق و اعناباً) باغها و تاکستانهاست

۱۱ عبس ۲۸ (وعنباً و قصباً) و باغ انگور و نباتاتی که هر چه بدروند باز بروید

زیتون: نام زیتون هفت مرتبه در قرآن آمده است و یک بار در سوره مؤمنون، آیه ۲۰ اشاره غیر مستقیم به درختی شده که روغن می دهد و در کوه سینا می روید (۹). این آیات در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

۱ الانعام ۹۹ (وهوالذی انزل من السماء ماء فاخرجنا به نبات کل شیء فاخرجنا منه خضرا نخرج منه حبا متراكبا و من النخل من طلعها قنوان دانیة و جنات من اعناب والزیتون و الرمان مشتها و غیره متشابه انظروا الی ثمره اذا اثمر وینعه ان فی ذلک لآیات لقوم یؤمنون) و هم اوست خدایی که از آسمان آبی فرو بارید پس هر نبات را بدان رویاندیم و سبزه ها را از زمین برون آوردیم و از آن سبزه ها دانه هایی که بر روی هم چیده شده بیرون آریم و از شکوفه نخل خوشه هایی است که به هم پیوسته، و باغ های انگور و زیتون و انار که برخی شبیه و برخی نامشابه به هم است (خلق کنیم)، شما در آن باغها هنگامی که میوه آن پدید آید و برسد (با چشم تعقل) بنگرید، که در آن آیات و نشانه هایی (از قدرت خدا) برای اهل ایمان هویداست

۲ الانعام ۱۴۱ (وهوالذی انشا جنات معروشات و غیر معروشات والنخل و الزرع مختلفا اکل و الزیتون و الرمان متشابها و غیره متشابه کلوا من ثمره اذا اثمر و اتوا حقه یوم حصاده ولا تسرفوا انه لا یحب المسرفین) و او آن خدایی است که برای شما بستانها از درختان داربستی و درختان آزاد و درختان خرما و زراعتها که میوه و دانه های گوناگون آرند و زیتون و انار و میوه های مشابه و نامشابه آفرید. شما هم از آن میوه ها هر گاه برسد تناول کنید و حق آن را (زکات فقیران را) در روز درو و جمع آوری آن بدهید و اسراف نکنید، که خدا مسرفان را دوست نمی دارد

۳ النحل ۱۱ (ینبت لکم به الزرع و الزیتون و النخیل و الاعناب و من کل الثمرات ان فی ذلک لآیه لقوم یتفکرون) و هم زراعت های شما را از آن آب باران برویاند و درختان زیتون و خرما و انگور و از هر گونه میوه بپرورد همانا در این کار آیت و نشانه ای (از رحمت و قدرت الهی) برای اهل فکرت پدیدار است.

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

۴ المومنون ۲۰ (وَ شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذَّهْنِ وَ صَنِيعٌ لِالْكَالِينِ) و نیز درختی که از طور سینا برآید و روغن زیت بار آورد و نان خورش مردم گردد.

۵ النور ۳۵ (اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمَشْكُوَةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مَبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَ يُضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) خدا نور (وجودبخش) آسمانها و زمین است، داستان نورش به مشکاتی ماند که در آن روشن چراغی باشد و آن چراغ در میان شیشه‌ای که از تالو آن گویی ستاره‌ای است درخشان، و روشن از درخت مبارک زیتون که (با آن‌که) شرقی و غربی نیست (شرق و غرب جهان بدان فروزان است) و بی آن‌که آتشی زیت آن را برافروزد خود به خود (جهانی را) روشنی بخشد، پرتو آن نور (حقیقت) بر روی نور (معرفت) قرار گرفته است. و خدا هر که را خواهد به نور خود (و اشراقات وحی خویش) هدایت کند و (این) مثل‌ها را خدا برای مردم (هوشمند) می‌زند (که به راه معرفتش هدایت یابند) و خدا به همه امور داناست!

۶ عبس ۲۹ (زیتونا و نخلاً) و درخت زیتون و نخل خرما

۷ التین ۱ (والتین والزیتون) قسم به تین و زیتون

کنار: سدر: در ۴ آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

۱ سباء ۱۶ (فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَ بَدَلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِي أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثَلٍ وَشَيْءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ) با وجود این باز (از شکر خدا و طاعت حق) اعراض کردند، ما هم سیلی سخت بر هلاک ایشان فرستادیم و به جای آن دو نوع باغ پر نعمت دو باغ دیگرشان دادیم که بار درختانش تلخ و ترش و بد طعم و شوره‌گر و اندکی درخت سدر بود.

۲ النجم ۱۴ (عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى) نزد (مقام) سدره المنتهی (که آن درختی است در سمت راست عرش که منتهای سیر عقلی فرشتگان و ارواح مؤمنان تا آنجاست و بر مقام بالاتر آگاه نیستند)

۳ النجم ۱۶ (اذ یغشی السدره ما یغشی) چون سدره را می‌پوشاند (از نور عظمت حق) آنچه که احدی از آن آگاه نیست

۴ الواقعة ۲۸ (فِی سِدْرٍ مَّخْضُودٍ) در سایه درختان سدر پرمیوه بی‌خار

گندم: قمح: در ۳ آیه قرآن کریم، از این گیاه به طور غیر مستقیم (سنبله) نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   البقره   ۲۶۱   (مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ)   مثل آنان که مالشان را در راه خدا انفاق می کنند به مانند دانه ای است که از آن هفت خوشه برآید و در هر خوشه صد دانه باشد، و خداوند از این مقدار نیز برای هر که خواهد بیفزاید، و خدا را رحمت بی منتهاست و (به همه چیز) داناست

۲   یوسف   ۴۳   (وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى ۖ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ)   و پادشاه مصر (با ملازمان و دانشمندان دربار خود) گفت: من خوابی دیدم که هفت گاو فربه را هفت گاو لاغر می خورند و هفت خوشه سبز دیدم و هفت خوشه خشک (که خوشه های سبز را نابود کردند)، ای بزرگان ملک مرا به تعبیر این خوابم اگر علم خواب می دانید آگاه گردانید.

۳   یوسف   ۴۶   (يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ)   (در زندان رفت و گفت) یوسفا! ای که هر چه گویی همه راست گویی، ما را به تعبیر این خواب که هفت گاو فربه را هفت گاو لاغر می خوردند و هفت خوشه سبز و هفت خوشه خشک (که آن ها را نابود ساختند) آگاه گردان، باشد که نزد مردم بازگردم و (شاه و دیگران همه تعبیر خواب و مقام تو را) بدانند.

انار: رمان: در ۳ آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   الانعام   ۹۹   (وهوالذی انزل من السماء ماء فاخرجنا به نبات کل شیء فاخرجنا منه خضرا منه حبا متراكبا ومن النخل من طلعها قنوان دانية و جنات من اعناب والزیتون و الرمان مشتها وغیرم مشابه انظروا الی ثمره اذا اثمر وینعه ان فی ذلکم لآیات لقوم یؤمنون)   و هم اوست خدایی که از آسمان آبی فرو بارید پس هر نبات را بدان رویانیدیم و سبزه ها را از زمین برون آوردیم و از آن سبزه ها دانه هایی که بر روی هم چیده شده بیرون آریم و از شکوفه نخل خوشه هایی است به هم پیوسته، و باغ های انگور و زیتون و انار که برخی شبیه و برخی نامشابه به هم است (خلق کنیم)، شما در آن باغ ها هنگامی که میوه آن پدید آید و برسد (با چشم تعقل) بنگرید، که در آن آیات و نشانه هایی (از قدرت خدا) برای اهل ایمان هویداست

۲   الانعام   ۱۴۱   (وهوالذی انشا جنات معروشات و غیرمعروشات والنخل و الزرع مختلفا اكله و الزیتون و الرمان متشابها و غیرم مشابه کلوا من ثمره اذا اثمر و اتوا حقه یوم حصاده ولا تسرفوا انه لا یحب المرفین) و او آن خدایی است که برای شما بستان ها از درختان داربستی و درختان آزاد و درختان خرما و زراعت ها که میوه و دانه های گوناگون آرند و زیتون و انار و میوه های مشابه و نامشابه آفرید. شما هم از آن میوه ها هر گاه برسد تناول کنید و حق آن را (زکات فقیران را) در روز درو و جمع آوری آن بدهید و اسراف نکنید، که خدا مسرفان را دوست نمی دارد

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

۳ الرحمن ۶۸ (فیهما فاکهه و نخل و رمان) در آن دو بهشت نیز هرگونه میوه خوش و خرما و انار بسیار است

خارشرتر: ترنجبین: من: در ۳ آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

۱ البقره ۵۷ (وَ ظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَ السَّلْوى كَلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَ مَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) و ابر را سایبان شما ساختیم و مرغ بریان و ترانگین را بر شما فرستادیم (و گفتیم) از این روزی های پاک که به شما دادیم تناول کنید، ولی (شکر این نعمت را به جا نیاوردند) نه به ما بلکه به خود ستم کردند

۲ الاعراف ۱۶۰ (وَ قَطَعْنَا لَهُمْ عَشْرَةَ آسْبَاطًا أَمَمًا وَ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقَمَهُ قَوْمَهُ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ طَوْ ظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّاءَ وَ السَّلْوى كَلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَ مَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) و قوم موسی را به دوازده سبط منشعب کردیم که هر سبطی طایفه ای باشند. و چون امت موسی (در آن بیابان بی آب) از او آب طلبیدند به موسی وحی کردیم که عصای خود را بر سنگ زن، پس دوازده چشمه ای آب از آن سنگ جوشید و جاری شد، هر قبیله آبشخور خود را دانستند. و ما به واسطه ابر بر سر آن ها سایه افکندیم و نیز بر آن ها من و سلوی (مرغ و ترنجبین) فرستادیم (تا تغذیه کنند، و گفتیم) از لذیذ و پاکیزه قوتی که روزیتان کردیم تناول کنید. و آن ها نه بر ما بلکه بر خویش ستم می کردند.

۳ طه ۸۰ (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَ وَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَ السَّلْوى) ای بنی اسرائیل، محققاً ما شما را از شر دشمن نجات دادیم و با شما در جانب راست کوه طور وعده نهادیم (تا به مناجات موسی کلام حق را بشنوید) و (در بیابان که سرگردان شدید) برای قوت شما ترنجبین و مرغ بریان فرستادیم.

زقوم: درخت جهنمی: در ۳ آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

۱ الصافات ۶۲ (أَذَلِكَا خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزُّقُومِ) آیا این پذیرایی (و مقام عالی) بهتر است یا درخت زقوم جهنم؟

۲ دخان ۴۳ (إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ) همانا درخت زقوم جهنم

۳ الواقعة ۵۲ (لَأَكْلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُّقُومٍ) از درخت زقوم تلخ دوزخ البته خواهید خورد

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

ریحان: در دو آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف	سوره مبارکه	آیه شریفه متن	ترجمه
۱	الرحمن ۱۲	(والحب ذوالعصف والریحان) و هم حبوبات متنوع که دارای برگ و گل است و نیز ریاحین است	
۲	الواقعه ۸۹	(فروح و ریحان و جنت نعیم) آنجا در آسایش و نعمت و بهشت ابدی است	

خردل: در دو آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف	سوره مبارکه	آیه شریفه متن	ترجمه
۱	الانبیاء ۴۷	(وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ)	و ما ترازوهای عدل را به روز قیامت خواهیم نهاد و هیچ ستمی به هیچ نفسی نخواهد شد و اگر عملی به قدر دانه‌ی خردلی باشد در حساب آریم و تنها علم ما برای حسابگری کفایت خواهد کرد.
۲	لقمان ۱۶	(يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ)	ای فرزندم، خدا اعمال بد و خوب خلق را گر چه به مقدار خردلی در میان سنگی یا در (طبقات) آسمان‌ها یا زمین پنهان باشد همه را (در محاسبه) می‌آورد، که خدا توانا و آگاه است.

انجیر: تین: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف	سوره مبارکه	آیه شریفه متن	ترجمه
۱	التین ۱	(والتين والزيتون)	قسم به تین و زیتون

عدس: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف	سوره مبارکه	آیه شریفه متن	ترجمه
۱	البقره ۶۱	(و اذ قلتم يا موسى لن نصبر على طعام واحد فادع لنا ربك يخرج لنا مما تنبت الارض من بقلها و قثائها و فومها و عدسها و يصلها قال اتستبدلون الذی هو ادنی بالذی هو خیر اهبطوا مصرًا فان لکم ما سالتم و ضربت علیهم الذلّة و المسکنه و باء و بغضب من الله ذلک بانهم کانوا یکفرون بابات الله و یقتلون النبیین بغیرالحق ذلک بما عصوا و کانوا یعتدون)	و (به یاد آرید) وقتی که به موسی اعتراض کردید که ما بر یک نوع طعام صبر نخواهیم کرد، از خدای خود بخواه تا

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

برای ما از زمین نباتاتی برآورد مانند سبزی و خیار و سیر و عدس و پیاز. موسی گفت: آیا می‌خواهید غذای بهتری را که دارید به پست‌تر از آن تبدیل کنید؟ (حال که تقاضای شما این است) به شهر مصر فرود آید که در آنجا آنچه درخواست کردید مهیاست. و بر آن‌ها ذلت و خواری مقدر گردید، و چون دست از ستمکاری و عصیان برنداشته و به آیات خدا کافر می‌گشتند و انبیا را به ناحق کشتند دیگر بار به خشم و قهر خدا گرفتار شدند

خیار: فثاء: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   البقره   ۶۱   (و اذ قلتم یا موسیٰ لن نصبر علی طعام واحد فادع لنا ربک ینخرج لنا ممّا تبتت الارض من بقلها و قثائها و فومها و عدسها و بصلها قال اتستبدلون الّذی هو ادنی بالذی هو خیر اهبطوا مصرّاً فانّ لکم ما سألتم و ضربت علیهم الذلّة و المسکنه و باء و بغضب من الله ذلک بانهم کانوا یکفرون بایات الله و یقتلون النبیین بغیرالحق ذلک بما عصوا و کانوا یعتدون) و (به یاد آرید) وقتی که به موسی اعتراض کردید که ما بر یک نوع طعام صبر نخواهیم کرد، از خدای خود بخواه تا برای ما از زمین نباتاتی برآورد مانند سبزی و خیار و سیر و عدس و پیاز. موسی گفت: آیا می‌خواهید غذای بهتری را که دارید به پست‌تر از آن تبدیل کنید؟ (حال که تقاضای شما این است) به شهر مصر فرود آید که در آنجا آنچه درخواست کردید مهیاست. و بر آن‌ها ذلت و خواری مقدر گردید، و چون دست از ستمکاری و عصیان برنداشته و به آیات خدا کافر می‌گشتند و انبیا را به ناحق کشتند دیگر بار به خشم و قهر خدا گرفتار شدند

پیاز: بصل: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   البقره   ۶۱   (و اذ قلتم یا موسیٰ لن نصبر علی طعام واحد فادع لنا ربک ینخرج لنا ممّا تبتت الارض من بقلها و قثائها و فومها و عدسها و بصلها قال اتستبدلون الّذی هو ادنی بالذی هو خیر اهبطوا مصرّاً فانّ لکم ما سألتم و ضربت علیهم الذلّة و المسکنه و باء و بغضب من الله ذلک بانهم کانوا یکفرون بایات الله و یقتلون النبیین بغیرالحق ذلک بما عصوا و کانوا یعتدون) و (به یاد آرید) وقتی که به موسی اعتراض کردید که ما بر یک نوع طعام صبر نخواهیم کرد، از خدای خود بخواه تا برای ما از زمین نباتاتی برآورد مانند سبزی و خیار و سیر و عدس و پیاز. موسی گفت: آیا می‌خواهید غذای بهتری را که دارید به پست‌تر از آن تبدیل کنید؟ (حال که تقاضای شما این است) به شهر مصر فرود آید که در آنجا آنچه درخواست کردید مهیاست. و بر آن‌ها ذلت و خواری مقدر گردید، و چون دست از ستمکاری و عصیان برنداشته و به آیات خدا کافر می‌گشتند و انبیا را به ناحق کشتند دیگر بار به خشم و قهر خدا گرفتار شدند

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

سیر: فوم: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   البقره   ۶۱   (و اذ قلتم یا موسیٰ لن نصبر علی طعام واحد فادع لنا ربک ینخرج لنا ممّا تبت الارض من بقلها و قثائها و فومها و عدسها و بصلها قال اتستبدلون الّذی هو ادنی بالذی هو خیر اهبطوا مصرّاً فانّ لکم ما سألتم و ضربت علیهم الذلّة و المسکنه و باء و بغضب من الله ذلک بأنهم کانوا یکفرون بایات الله و یقتلون النبیین بغیرالحق ذلک بما عصوا و کانوا یعتدون) و (به یاد آرید) وقتی که به موسی اعتراض کردید که ما بر یک نوع طعام صبر نخواهیم کرد، از خدای خود بخواه تا برای ما از زمین نباتاتی برآورد مانند سبزی و خیار و سیر و عدس و پیاز. موسی گفت: آیا می‌خواهید غذای بهتری را که دارید به پست‌تر از آن تبدیل کنید؟ (حال که تقاضای شما این است) به شهر مصر فرود آید که در آن‌جا آن‌چه درخواست کردید مهیاست. و بر آن‌ها ذلّت و خواری مقدر گردید، و چون دست از ستمکاری و عصیان برداشته و به آیات خدا کافر می‌گشتند و انبیا را به ناحق کشتند دیگر بار به خشم و قهر خدا گرفتار شدند

کافور: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   الانسان   ۵   (إِنَّ الْأَبْرَارَ یَشْرَبُونَ مِنْ کَأْسٍ کَانَ مِزَاجُهَا کَافُورًا) نکوکاران عالم در بهشت از جام شرابی نوشند که طبعش (در لطف و رنگ و بوی) کافور است

زنجبیل: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

۱   الانسان   ۱۷   (ویسقون فیها کاساً کان مزاجها زنجبیلًا) آنجا شرابی که طبعش چون زنجبیل (گرم و عطرآگین) است به آنها بنوشانند

خمط: مسواک: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف   سوره مبارکه   آیه شریفه متن   ترجمه

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

۱ سباء ۱۶ «فَاعْرَضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَ بَدَلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِيْ اُكُلٍ خَمْطٍ وَّ اَثَلٍ وَّ شَىْءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيْلٍ. ذٰلِكَ جَزَايْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوْا وَّ هَلْ نَجَاوِيْ اِلَّا الْكٰفُوْر»
با وجود این باز (از شکر خدا و طاعت حق) اعراض کردند،
ما هم سیلی سخت بر هلاک ایشان فرستادیم و به جای آن دو نوع باغ پر نعمت دو باغ دیگرشان دادیم که بار درختانش تلخ و ترش و بد طعم و شوره گز و اندکی درخت سدر بود.

گز: علف شور: اثل: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

۱ سباء ۱۶ «فَاعْرَضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَ بَدَلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِيْ اُكُلٍ خَمْطٍ وَّ اَثَلٍ وَّ شَىْءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيْلٍ. ذٰلِكَ جَزَايْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوْا وَّ هَلْ نَجَاوِيْ اِلَّا الْكٰفُوْر»
با وجود این باز (از شکر خدا و طاعت حق) اعراض کردند،
ما هم سیلی سخت بر هلاک ایشان فرستادیم و به جای آن دو نوع باغ پر نعمت دو باغ دیگرشان دادیم که بار درختانش تلخ و ترش و بد طعم و شوره گز و اندکی درخت سدر بود.

طوبی: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

۱ الرعد ۲۹ (الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰى لَّهُمْ وَّحَسَنٌ مَّا ب) آنان که به خدا ایمان آورده و به کار نیکو پرداختند خوشا بر احوال آنها، و بازگشت و مقام نیکو آنها راست.

موز: طلح: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

۱ الواقعة ۲۹ (وَطَلْحٍ مَّنْضُوْدٍ) و درختان پربزرگ سایه دار

کدو: یقطين: در یک آیه قرآن کریم، از این گیاه نام برده شده است که در جدول زیر آمده است:

ردیف سوره مبارکه آیه شریفه متن ترجمه

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

۱ الصافات ۱۴۶ (وَأُنَبِّئُكَ عَلَيْهِ شَجَرَةٌ مِّنْ يَّقُطِينِ) و (در آن صحرا) بر او درختی از کدو رویانیدیم (تا به برگش سایه بان و پوشش کند)

نتیجه گیری

امروزه در عصر نوین جهانی که در واقع عصر پیشرفت سریع علم در همه زمینه ها است، روز به روز شاهد کشفیات جدید و مطابقت آن با کتاب آسمانی قرآن هستیم. به طوری که در موارد زیادی کشفیات جدید علوم در حدود ۱۴۰۰ سال قبل در قرآن اشاره شده اند ولی در خیلی از اوقات مورد توجه مسلمانان نبوده و یا کمتر به آنها پرداخته شده است. با توجه به مطالبی که در بالا ذکر شد می توان گفت که خیلی از گیاهانی که امروزه در زمینه های مختلف غذایی، صنعتی، دارویی و غیره استفاده می شوند (حدود ۲۲ گیاه مختلف)، در حدود ۲۹ سوره مختلف و در آیات متفاوتی از کتاب قرآن مجید ذکر شده اند. البته این موضوع فقط از روی ظاهر آیات استنتاج شده است و ممکن است در ورای آن مسائل دیگری نهفته باشد که از دید انسان مخفی مانده است. با توجه به اینکه از بین تمامی گیاهان جهان، فقط نام این تعداد از گیاهان در قرآن آمده است، می توان این گیاهان را گیاهان قرآنی و میوه آنها را میوه های قرآنی نامید. همچنین با بررسی و مطالعه بیشتر و عمیق تر مبحث گیاهان در قرآن و مطالعه خود گیاهان از جنبه های مختلف، احتمالاً به مسائل مهم دیگری می توان پی برد. قابل ذکر است که در این مقاله فقط بررسی گیاهان مختلف در قرآن مد نظر بود و به سایر جنبه های فرعی این موضوع پرداخته نشده است و پیشنهاد می شود هر کدام از گیاهان فوق به طور دقیق تر از منظر قرآن کریم بررسی شوند.

فهرست منابع

قرآن کریم

بیستونی، م. ۱۳۸۳. گیاهشناسی از دیدگاه قرآن کریم. انتشارات بیان جوان. تهران. ۲۷۶ص.

طباطبایی، س. م. ح. ۱۳۸۲. المیزان فی تفسیر القرآن (تفسیر المیزان). ترجمه محمد باقر موسوی همدانی. دفتر انتشارات اسلامی. قم.

قنادی، ع. ر. و ن. سادات داودی. ۱۳۹۲. ضرورت و اهمیت بررسی خواص دارویی گیاهان ذکر شده در قرآن کریم و احادیث. مجله طب و تزکیه. سال ۲۲. شماره ۴. صفحات ۴۳ الی ۵۰.

مکارم شیرازی، ن. ۱۳۷۴. تفسیر نمونه. انتشارات دار اکتب الاسلامیه. تهران.

Azarpour, E., M. Moraditochae and H. R. Bozorgi. 2014. Study medicinal plant in Holy Quran. International Journal of Plant, Animal and Environmental Sciences. 4(2): 529-536

اولین همایش ملی رهیافت های علوم کشاورزی در پرتو قرآن

اسفند ماه ۱۳۹۴

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

Kahrizi, D., M. Molsaghi, A. Faramarzi, K. Yari, E. Kazemi, A. M. Farhadzadeh, S. Hemati, F. Hozhabri, H. Asgari, K. Chaghamirza, A. R. Zabarjadi and N. Yousefvand. 2012. Medicinal Plants in Holy Quran. American Journal of Scientific Research. 42:62-71

Khan Marwat, S., M. A. Khan, M. A. Khan, M. Ahmad, M. Zafar, F. Rahman and SH. Soltana. 2009. Fruit plant species mentioned in the Holy Quran and Ahadith and their ethnomedicinal importance. American-Euracian Journal of Agriculture and Environment Sciences. 5(2): 284-295